

Lekce 2 Tváře Krista I

K LEKCI

Těžiště: Ježíšovo narození a růst

- liturgické jednání
- základní vyprávění

K POZADÍ NÁSLEDUJÍCÍCH SEDMI LEKCÍ

Následujících sedm lekcí můžeme chápat jako cestu k přípravě na Velikonoce, jsou totiž zařazeny po lekci „Tajemství Velikonoc“ a po čtyřech adventních lekcích. Přiblížit se k největšímu tajemství křesťanské víry můžeme díky sledování osmi obrazů, které nabízejí pohled na Kristovu tvář. Namalovala je malířka/ namaloval je malíř

Setkáváme se s Ježíšem Kristem na jednotlivých zastaveních v jeho životě, od narození až k ukřižování a zmrtvýchvstání. Tento způsob sledování jeho života podtrhuje, že Velikonoce nejsou samy pro sebe, ale že jsou pevně zasazeny do celého Ježíšova života, počínaje vánočními událostmi. Přitom odpovídá užití jména pohledu naší velikonoční víry: potkáváme pozemského, historického Ježíše z Nazareta ve víře, že on je Kristus, pomazaný, Boží syn a spasitel světa. V tomto smyslu mluvíme v následujících sedmi lekcích o „tvářích Krista“.

Tím se dětem nabízí úzká vazba mezi Vánocemi a Velikonocemi: v symbolicky přeneseném smyslu mohl Ježíš vidět v rysech Marie a Josefa kříž. Už od jeho narození byla jeho cesta daná. Děti mají jasný pocit, jak hrozné jsou utrpení a smrt Ježíše v porovnání s vánoční radostí. Díky přeložené lekci bude toto spojení uchopitelné a děti je budou moci prožít.

Sedm výjevů doprovází Ježíšův vývoj od dítěte k dospělému ruku v ruce se zvláštními aspekty jeho života a působení. Přibližujeme se tak k tajemství Velikonoc přes životopisné momenty, které známe, a současně jsme vtaženi do skutečnosti, že se Bůh stal člověkem. Tím jednotlivé obrazy vzápětí stavějí mosty k různým jiným, již známým lekcím Godly Play.

Ve všech scénách nalézáme elementární a existenciální otázky, které korespondují s teologií dětství, jež je v základu všech lekcí Godly Play. Na každou jednotlivou situaci se můžeme dívat jak v kontextu Ježíšova života, tak i ve vlastních zážitcích a zkušenostech. To se může odrazit také ve způsobu vyprávění: když drží vypravěč(ka) desku s obrázkem těsně před svým tělem a se zkříženými rukama, tímto způsobem ji chrání a nese, pak vyrůstá příběh z jeho(jejího) života a zkušeností směrem k dětem. I vypravěč(ka) je součástí příběhu!

Nápadný je titul lekce „Tváře Krista“. Materiál zasazuje Kristův obličej zcela konkrétně do sedmi různých situací. Obrazy žijí z tváří, profilů a týlů, z obličeje Krista v kontextu právě vyprávěného příběhu. Obličej funguje jako zrcadlo duše, jako povrch, na

kterém můžeme číst bolest, radost, smutek, poznání a mnoho jiného. Toto současně „ikonografické“ soustředění na to podstatné, na pocity člověka, usnadňuje přístup dětem, mládeži nebo dospělým, kteří tuto lekci zažívají. Tváře se mohou pozorovatele silně dotknout. Na druhé straně můžeme tvářím rozumět také tak, že ukazují různé stránky a vlastnosti každého člověka. Každý má své „masky“, které se ukazují v různých dobách. Vytvářejí se prostřednictvím zážitků – nové zkušenosti způsobují proměny, rýsují se malé vrásky. Ani Ježíš není „ten“ Ježíš, ale má mnoho facet a může být lidmi chápán různě.

Abychom dali dětem možnost přinést své vlastní zkušenosti a pohledy a vyjádřit své místo v příběhu, má „vytěžující rozhovor“ na konci zvláštní formu. Děti jsou pozvány, aby přinášely předměty z místnosti, které „mohou vyprávět více o této části příběhu“. Nepotřebují k tomu říkat nic, pokud nechtějí. Podle svých zkušeností přinášejí děti materiály, které jsou v lekcích přímo jmenované, a jinak zcela volně asociují. Přitom vytvářejí živě a aktivně spojitosti, které odpovídají jejich subjektivní teologické kompetenci, a dospělí tak často přivádějí k údivu. K tomu i ostatní přítomné děti objevují při sledování v místnosti nové vazby příběhů k aktuální lekci. To pomáhá, aby příběhům porozuměly a zařadily si je. Když např. vyprávíte první příběh – narození Ježíše –, může se stát, že nějaké dítě přinese postavičky z jeslíček a postaví je vedle první tabulky. Jiné dítě by snad chtělo přinést pouští vak. Na konci takovéto fáze rozhovorů mohou všichni sledovat nově vzniklý obraz, přijmout jej za svůj, radovat se z něj a přemýšlet o něm. Někdy se u dětí ještě objeví potřeba mluvit. Ale i beze slov se volné konce pospojují. Prvky ze Starého i Nového zákona, stejně jako z liturgických lekcí komunikují s nonverbálně dětmi a s tímto jedním velkým vyprávěním, které vypadá, že všechno obemyká a které dává řád a smysl všem spojitostem. Tento druh integrace je v náboženskodidaktickém konceptu Godly Play žádoucí a je typický pro žánr „liturgických jednání“.

Odkaz: Při práci s mládeží a dospělými je myslitelné shrnout všech sedm lekcí. Když se ale bude vyprávět více lekcí za sebou, měla by fáze vytěžujícího rozhovoru nastat u každé karty s obrázkem.

K POZADÍ PRVNÍ TABULKY: NAROZENÍ

V postní době se připravujeme na Velikonoce. Přibližujeme se tajemství tím, že posloucháme příběhy o cestě Krista ke kříži a ke zmrtvýchvstání.

Prezentace tohoto týdne staví do středu obličej Krista jako novorozeného dítěte. Příběh o narození v Lukášově evangeliu se dotýká lidí hluboce a elementárně, což nakonec ukazují plné kostely o Vánocích. Lukášovi nejde o to, aby podal historické důkazy o tom, co se stalo, ale o spásný význam pro celé lidstvo. Tajemství toho, že se Bůh stal člověkem v Ježíši Kristu, se zobrazuje v neobyčejné větě „Bůh vyvolil Marii, aby se stala matkou Boží.“ Touto větou je dětem svěřena paradoxní výpověď, která pochází od církevního otce Augustina!

Současně lekce uchopuje to, co je dětem známé z adventního příběhu: „a my jdeme s nimi“. Tak máme v této scéně podíl na dění, které je u počátku nás všech, i my: narození. Narození jako neklamné znamení člověka v jeho zranitelnosti, neboť děti jsou odkázány na své rodiče, kteří je milují a dávají jim vše, co potřebují k růstu. Na děti dělá velký dojem tvar kříže, který je vidět v přeneseném významu ve tvářích Marie a Josefa a který je třeba

objevit. Tímto je příběh ještě elementárnější a zve k identifikaci: Co má tento symbol společného s mým životem? Bude mě nejhlubší paradox křesťanské víry (spása skrz zástupnou oběť) provázet na mé cestě následování?

V další neobvyklé formulaci nechává lekce dokonce zaznít výpověď Janova evangelia, který označuje Ježíše jako „Slovo Boží“ – zde „miminko beze slova“. I tato formulace se nachází u Augustina. Bůh je větší, než můžeme pochopit. Proto o něm můžeme někdy mluvit jen v paradoxních větách: Je daleko, a přeci velice blízko. Je velký, a přeci v nejmenších věcech. Mluví k nám, ale někdy mluví právě v mlčení.

Ačkoliv to není rozvedeno, zaznívá tu význam řeckého slova „logos“. Logos není jen slovo, ale vztahuje se k moudrosti a stvořitelskou sílu Boží. Bůh mluví a věci se dějí. Současně se tím ukazuje oblouk ještě dále a Ježíš jako Bůh, který se stal člověkem, je zasazen na začátek dějin lidstva.

Odkaz: pokud jste v prvním postním týdnu vyprávěli příběhy o svaté rodině a o tajemství Velikonoc, mohli byste v následujícím týdnu prezentovat dvě „tváře Krista“. Můžete dělení příběhů použít v příštím nebo přespříštím roce jako prostředek k jejich prohloubení.

K MATERIÁLU

- místo: velikonoční police
- materiál: sedm tabulek s namalovanými sedmi tvářemi Krista, se stojanem
- podložka: fialový/ purpurový a bílý filc

Materiál k této lekci najdete na velikonoční polici, mezi tajemstvím Velikonoc a příběhem o synagoze a horní místnosti.

Materiál je sestaven z tváří Krista, které jsou nalepené na sedm dřevěných nebo dřevotřískových desek. Podložka je role fialové a bílé barvy, která ukazuje jedno bílé a šest fialových políček. Rozviňte ji tak, aby bílé políčko směřovalo dovnitř.

Tabulky s tvářemi stojí zpříma na speciálním stojanu, aby byly pro děti dobře viditelné, když se rozhlédnou po místnosti s různým materiálem. Když tento soubor nepoužíváte, položte tabulky a roli na podnos.

Obrázek stojanu s rolí a tabulkami s tvářemi

ZVLÁŠTNOSTI

Rozrolujte podložku tak, že její konec leží u vás a začátek ukazuje směrem k dětem. To jednak zabrání, aby se dětem uzavřel výhled, a jednak to způsobí dojem, jako by příběh vyrůstal z role jako rostlina ze semene, bílá část je rozvinuta uprostřed kruhu. Tak roste i týden za týdnem ze života a zkušeností směrem od vypravěče k dětem. Obrázky v této lekci to ozřejmují. Pokaždé, když prezentujete jednu z „tváří Krista“, odrolujte podložku, položte první obrázek, odrolujte podložku dále, umístěte další obrázek atd.

Co děláte

Jděte k polici s materiálem k pašijím a Velikonocům, když jsou děti připravené.

Co říkáte

Dobře se podívejte, kam jdu, abyste vždy věděli, kde tento příběh najdete.

Přineste do kruhu stojan s obrázky a srolovanou podložkou.

Postavte obrázky ve stojanu vedle sebe a před sebe položte roli. Rozviňte ji směrem k dětem tak dalece, že bude vidět první políčko.

Vezměte první tabulku s obrázkem Ježíše jako dítěte a podržte ji ve směru k dětem. Ukažte na obličej, když jmenujete osoby, a objeďte vnější rysy tváře.

Na začátku se narodilo miminko. Bůh vybral Marii, aby se stala matkou Boží. Dobře poslouchajte! Poslouchajte pozorně!

Bůh vyvolil Marii, aby se stala matkou Boží. A slovo se stalo tělem jako miminko, které nemluví.

Obrázek první tabulky při prezentaci (z pohledu dětí)

Svým ukazováčkem nakreslete na Mariinu tvář kříž. Začněte linií od nosu k ústům a potom od oka k oku. Zopakujte to v Josefově tváři.

Když se miminko podívalo to tváře matky Marie, mohlo vidět linie jako kříže. Když se podívalo do tváře Josefa, mohlo i v ní vidět tvar kříže.

Nakreslete kolem celé rodiny kruh.

Matka Marie a Josef, otec drželi miminko velmi blízko u sebe. Udržovali je v teple. Dali děťátku všechno, co potřebovalo, aby mohlo růst, a ono rostlo.

Na moment prožijte představu, že miminko roste. Položte tabulku na podložku směrem k dětem.

Zajímá mě, jestli je v této místnosti něco, co byste mohli přinést a položit vedle obrázku. Něco, co by nám pomohlo vyprávět víc o této části příběhu. Podívejte se kolem sebe.

Každého z vás se zeptám, jestli byste chtěli přinést něco, co byste chtěli položit vedle obrázku Ježíše jako miminka, abychom mohli o příběhu vyprávět víc.

První tabulka na podložce (z pohledu vypravěče).

Zeptejte se každého dítěte v kruhu jednotlivě, jestli chce něco přinést. Některé děti jednoduše nenapadne nic. Kdyby to byl ten případ, pokračujte prostě dál.

Později se zeptejte ještě jednou. Pokud je ani později nic nenapadne, je to v pořádku. Mnoho dětí se učí tak, že sledují běh věcí, než tak, že pracují samy.

Někdy se děti postaví, rozhlédnou se kolem sebe a přinesou něco náhodně, nevědí proč. To je také úplně v pořádku. Buďte udiveni (což je snadné) a přemýšlejte o tom společně s dětmi, co by tento předmět mohl do příběhu přinést. Všechny věci v místnosti mají nějakou spojitost.

Pozorujte předměty, které děti přinesly. Pokud na to máte dost času, požádejte děti, aby všechny věci opět vrátily na své místo.

Potom odnese obrázky na stojanu zpět na polici.

Na závěr děti povzbud'te v rozhodování, čím by se dnes chtěly zabývat.